



Bildande av Yttre Hedane naturreservat i Säffle kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar det markerade området i bilaga 1 som Yttre Hedane naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda markområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen beslutar att de nedan angivna föreskrifterna ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 2 för naturreservatets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen upphäver samtidigt tidigare beslut avseende naturreservatet Yttre Hedane, meddelat i beslut 1979-06-18, dnr 11.1211-400-79.

Syftet med naturreservatet

Yttre Hedane naturreservat bildas i syfte att vårda, bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i ett område med hävdade lövängar, hamlade träd, trädklädda betesmarker samt variationsrik skog med stort inslag av ädla lövträd. Områdets karaktär som äldre odlingslandskap med ängar och gamla grova lövträd ska bevaras och skötas så att den biologiska mångfalden består och förstärks. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande naturtyper och arter i Natura 2000-området Yttre Hedane. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att lövängar sköts med fagning, slåtter och efterbete. Befintliga hamlade träd hamlas kontinuerligt och yngre träd nyhamlas. Lövrika skogsområden restaureras till luckig och gles trädklädd betesmark genom röjning av yngre träd, medan områden

med äldre gran bevaras och huvudsakligen utvecklas fritt genom intern dynamik. Vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

Naturresevatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Lövängar med rik flora, funga och insektsfauna.
- Hamlade lövträd.
- Trädklädd betesmark med jätteträd av ek, alm och ask.

En mer utförlig beskrivning av området finns i skötselplanen.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturresevatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i resevatet förbjudet att

1. avverka eller på annat sätt skada träd och buskar samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. utföra mekanisk markbearbetning,
3. tippa eller anordna upplag,
4. anlägga ledning,
5. utföra markavvattnande åtgärd,
6. uppföra byggnad, annan anläggning eller anordning,
7. bygga om eller ändra befintlig byggnad, annan anläggning eller anordning,
8. använda kalk, gödsel, växtnäringsämnen eller bekämpningsmedel,
9. framföra fordon,
10. bedriva vattenverksamhet,
11. utföra viltvårdsåtgärder eller anlägga åtelplats.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det också förbjudet att

12. inplantera djur och växter.

Undantag

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A-föreskrifterna gäller inte vid normalt underhåll och nyttjande av befintlig bilväg och parkeringsplats.

A-föreskrifterna gäller inte normala drift- och underhållsåtgärder av befintlig elledning.

A 1. gäller inte kvistning eller röjning av sly upp till sju cm diameter i marknivå för underhåll av jaktpass.

A 9. gäller inte terrängskoter eller motorredskap som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförfordningen (1978:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation inte uppkommer. Skada definieras här som bestående längre än en växtsäsong.

A 12. gäller inte återinplantering eller sådd av fältgentiana eller inplantering av kuddgelélav.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla följande inom reservatet i dess helhet eller inom de särskilt utpekade områden som framgår av karta i bilaga 3 (se hänvisning efter varje relevant punkt).

1. röjning och utmärkning av reservatets yttergränser,
2. anläggande, utmärkning och underhåll av vandringsled enligt bilaga 3,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats och torrtoalett, samt rastplats med bord och bänkar enligt bilaga 3,
4. underhåll av magasin och brunnöverbyggnad samt transporter av material för detta ändamål,
5. anläggande och underhåll av uppställningsplats, körväg och bro över bäck enligt bilaga 3 samt underhåll av den del av vägen till Mosserud som ligger i reservatet,

6. uppsättande av informationstavlor i anslutning till rastplats, parkeringsplats och vandringsled,
7. bekämpning av sly och ohäldsvegetation samt fagning och slätter inklusive borttagande av slaget material och gräsbränning enligt bilaga 3,
8. åtgärder för återställning av skador orsakade av vildsvin,
9. hamling av lövträd enligt bilaga 3,
10. veteranisering av ädla lövträd enligt bilaga 3,
11. fällning, ringbarkning och bortforsling av träd,
12. stängsling samt hållande av betesdjur,
13. undersökningar av mark, vegetation och organismer i miljöövervaknings- och uppföljningssyfte,
14. åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i reservatet förbjudet att

1. fälla eller på annat sätt skada levande och döda träd eller buskar, stående eller omkullfallna,
2. framföra fordon,
3. tippa eller anordna upplag,
4. samla in ryggradslösa djur, mossor, lavar och vedsvampar,
5. plocka, gräva eller dra upp kärlväxter,
6. medföra hund eller annat sällskapsdjur som inte är kopplat,
7. tälta under perioden 1 april till 31 augusti,
8. göra upp eld.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det också förbjudet att

9. genomföra organiserad tävlings- eller friluftsverksamhet.

Undantag

C-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

C 2. gäller inte på befintlig bilväg och parkeringsplats.

C 6. gäller inte vid jakt med hund.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om inrättande av naturreservat. Förslaget till beslut har också remitterats till berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området.

Inkomna remissvar

Ägaren till gården Mosserud vill gärna se att endast behörig trafik tillåts på vägen till Mosserud samt att det blir förbjudet att parkera där. Ägaren är positiv till att det blir en körväg genom skogen till de hävdade markerna vid Mosserud och framhåller vidare att det är positivt att stora granar sparas för småfåglarnas skull samt att inte hela ängsmarken slås samtidigt.

Vattenfall Eldistribution har elnätsanläggningar inom och nära reservatsområdet enligt till yttrandet bifogad karta. De yrkar att restriktionerna i reservatet inte får hindra bolaget att genomföra drift- och underhållsåtgärder eller utöva de rättigheter som gäller enligt ledningsrätt eller servitut.

Värmlands botaniska förening ser positivt på att reservatet utökas men ställer sig tvivlande till den i beslutet angivna förekomsten av rapunkelklocka, som tidigare inte noterats i landskapet.

Skogsstyrelsen och Wermlands ornitologiska förening menar att beslutet är positivt medan Säffle kommun meddelar att de inte har några synpunkter.

Länsstyrelsens bemötande av remissvar

Länsstyrelsen instämmer att det är lämpligt att endast tillåta behörig trafik på vägen till Mosserud och lägger till att en skylt om detta ska placeras vid infarten.

Naturreservatet ska inte hindra drift och underhåll av befintliga elnätsanläggningar varför länsstyrelsen lägger in ett undantag från A-föreskrifterna för detta ändamål.

Eftersom det saknas belägg för förekomsten av rapunkelklocka stryks arten från listan över kärlväxter.

Upphävande och synnerliga skäl

Gällande beslut om naturreservat från den 18 juni 1979 (dnr 11.1211-400-79) har direkta kopplingar mellan beslut och skötselplan varför det är något otydligt vilka föreskrifter som gäller. Innehållet i skötselplanen är inte heller kompatibelt med bevarandeplanen för Natura 2000-området, delvis beroende på att området har förändrats sedan 1979. Dessutom utökas nu reservatet avsevärt och för att kunna utföra adekvat skötsel i både den befintliga och den tillkommande delen förenklas förvaltningen av ett modernt beslut som även tar hänsyn till kunskap som tillkommit sedan 1979. Länsstyrelsen har därför tagit fram ett nytt förslag till beslut för området som ger ett starkare och mer ändamålsenligt skydd, samt förutsättningar för lämplig skötsel av prioriterade bevarandevärden.

Ovanstående utgör enligt länsstyrelsens bedömning synnerliga skäl enligt miljöbalkens 7 kap. 7 § första stycket för att upphäva beslutet från 1979 (dnr 11.1211-400-79) och ersätta detta med nytt beslut och ny skötselplan.

Samlad bedömning

Området har mycket höga natur- och kulturvärden. För att värdena ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skadas, samt skötas på ett sätt som gynnar både natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen bedömer därför att området bör förklaras som naturreservat.

Reservatsbildningen är förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna och med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Inskränkningar i enskilds rätt att använda mark eller vatten går inte längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet bidrar till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden och till miljökvalitetsmålen *Ett rikt odlingslandskap*, *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Sammantaget är förutsättningarna uppfyllda för att inrätta reservatet med föreskrifter enligt ovan.

Tillämplig lagstiftning

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. (se 7 kap. 4 § miljöbalken)

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (jmf 7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken)

I varje beslut om bildande av ett naturreservat ska en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård fastställas. (jmf 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Upplysningar

Beslutet kungörs i Värmlands läns författningssamling samt i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutade C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas. C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån tillåten pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

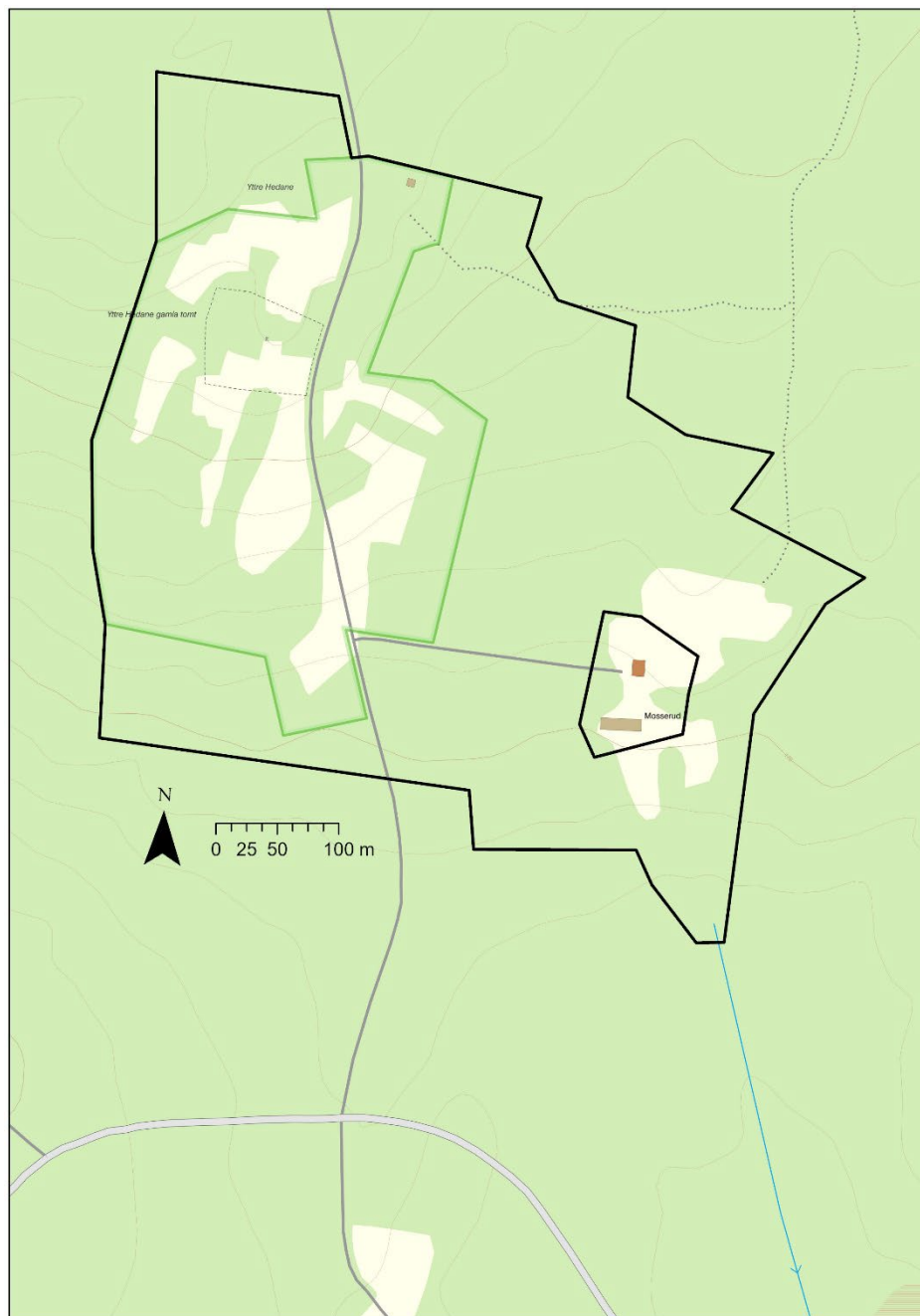
Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Jan Rees som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström och tf. rättschef Ulrika Forsman medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Föreskriftskarta
4. Överklagandehänvisning



© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutskarta för Yttre Hedane naturreservat (heldragen svart linje).

Den gröna linjen visar den gemensamma utbredningen för det befintliga naturreservatet och Natura 2000-området Yttre Hedane.



Skötselplan för Yttre Hedane naturreservat

Syftet med naturreservatet

Yttre Hedane naturreservat bildas i syfte att vårda, bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i ett område med hävdade lövängar, hamlade träd, trädklädda betesmarker samt variationsrik skog med stort inslag av ädla lövträd. Områdets karaktär som äldre odlingslandskap med ängar och gamla grova lövträd ska bevaras och skötas så att den biologiska mångfalden består och förstärks. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande naturtyper och arter i Natura 2000-området Yttre Hedane. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att lövängar sköts med fagning, slåtter och efterbete. Befintliga hamlade träd hamlas kontinuerligt och yngre träd nyhamlas. Lövrika skogsområden restaureras till luckig och gles trädklädd betesmark genom röjning av yngre träd, medan områden med äldre gran bevaras och huvudsakligen utvecklas fritt genom intern dynamik. Vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Lövängar med rik flora, funga och insektsfauna.
- Hamlade lövträd.
- Trädklädd betesmark med jätteträd av ek, alm och ask.

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan	2 (13)
	2024-12-02	511-10111-2021

Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Yttre Hedane
NVR-nummer	2002208
Kommun	Säffle
Areal	25 ha

Uppgifter om Natura 2000

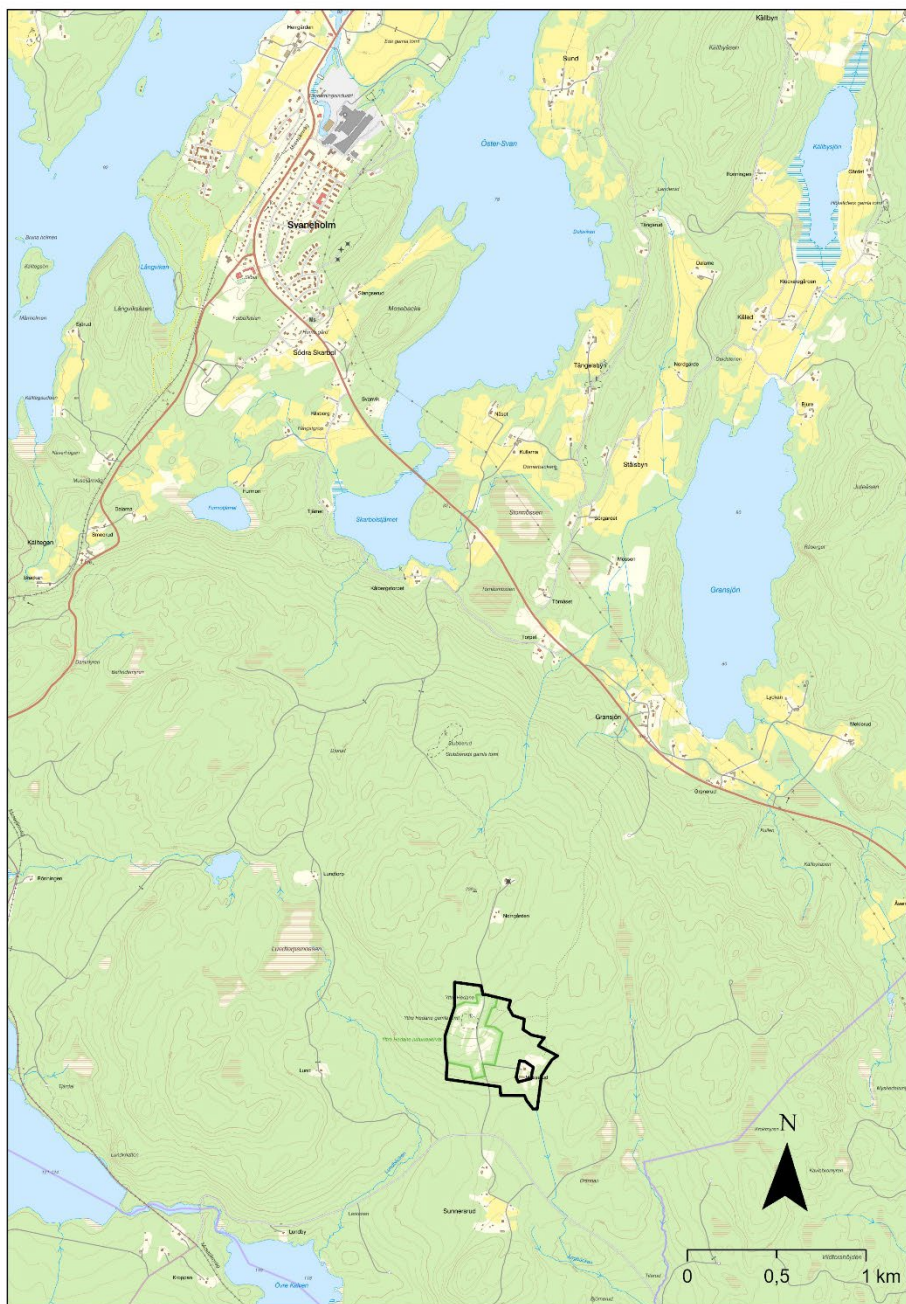
Natura 2000 beteckning	SE0610129 Yttre Hedane
Skyddsstatus	SCI/SAC
Areal	10,1 ha
Naturtyper	Höglänta slätterängar (6520), 6,60 ha* Nordlig ädellövskog (9020), 1,54 ha

*areal ännu ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning av området

Det befintliga reservatet ligger i den sydligaste delen av västra Värmland, nära gränsen till Dalsland och är en rest av ett ålderdomligt odlingslandskap. Det utgörs av en sydsluttning med något i det närmaste unikt för Värmlands län, nämligen en mycket välbevarad löväng karakteriserad av slätter och hamlade träd. Inslaget av ädla lövträd är stort, både bland de hamlade träden och bland större träd i kanten på reservatet. Öppna ängar med mycket rik flora varvas med lövdungar och buskmarker. Strax öster om gårdslämningen Yttre Hedane ligger kronogården Mosserud där ängarna har en lång kontinuitet och har mycket höga naturvärden efter omfattande restaureringar de senaste 30 åren. Markerna mellan Mosserud och det befintliga reservatet, samt strax utanför det senare har tidigare brukats som både äng och betesmark enligt äldre kartor men har i hög grad vuxit igen och på senare tid brukats som skog. Ett flertal äldre lövträd i skogen bär tydliga spår av att ha växt upp i en betydligt mer öppen miljö. Om detta vittnar även odlingsrösen som finns spridda i hela området, både på de öppna markerna och inne i skogen.

Området omkring gårdslämningen Yttre Hedane har varit naturreservat sedan 1979, men större delen avsattes redan 1958 som domänreservat. Det befintliga reservatet är även utpekade som Natura 2000-område.



© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Lokaliseringen av Yttre Hedane naturreservat (heldragen svart linje) i den sydvästra delen av Värmlands län.

Biologi

Ängarna vid gårdarna Yttre Hedane och Mosserud har det gemensamt att de hyser mycket höga naturvärden, men är ändå något olika varandra. Kärlväxtfloran uppvisar stor artrikedom (se artlista nedan) och är tämligen likartad, men vid Yttre Hedane är antalet individer ofta högre tack vare den större ytan. Lövängens

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	4 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	--------------------------

viktigaste karaktär, de hamlade träden, är fler och äldre i reservatets västra del tack vare en längre kontinuitet. Ängarna vid Mosserud har en betydligt mer utpräglad och artrikunga av ängssvampar med många rödlistade arter och flera arter som påträffats här förekommer bara på ett fåtal andra platser i länet.

Skogspartierna mellan och runt ängsmarkerna har tidigare nyttjats som slåtteräng och betesmark. Flera grova ädellövträd, både ek, ask och alm, som tidigare växt i en ljusöppen miljö står nu inne i en skog av yngre gran och lövsly. Stora delar av skogen har ett stort inslag av olika lövträd, i synnerhet asp, björk och ek, samt mindre frekvent rönn, ask, alm och lind. Granen har tidigare avverkats i delar av området, men eftersom det var ganska längesedan finns gott om ung gran. Mindre partier är utpräglad äldre granskog med ett relativt stort inslag av asp och björk. Reservatet inkluderar även en del yngre skogar med olika sammansättning, men lövinslaget är generellt stort i området.

En skogsbäck som rinner nerför sluttningen förstärker värdena ytterligare. Den stora variationen inom området skapar mycket stor potential för hög biologisk mångfald. Det förekommer rikligt med rödlistade arter och signalarter för hävdade marker, i synnerhet bland ängssvampar och kärlväxter som också är de mest studerade artgrupperna. Insektsfaunan är inte särskilt väl undersökt men dagfjärilsfaunan är både art- och individrik. Nedan listas rödlistade arter och signalarter som har påträffats i området (hotkategori enligt Artdatabankens rödlista 2020 inom parentes där NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad och CR = akut hotad):

Ängssvampar

Ljusskivig lerskivling *Camarophylloopsis schulzeri* NT, svartnande kantarell *Craterellus melanoxeros* NT, kruskantarell *C. undulatus*, vridfingersvamp *Clavaria amoenoides* VU, stråfingersvamp *C. flavipes* NT, maskfingersvamp *C. fragilis*, rökfingersvamp *C. fumosa* NT, violett fingersvamp *C. zollingeri* VU, ängsfingersvamp *Clavulinopsis corniculata*, hagfingersvamp *C. helvola*, aprikosfingersvamp *C. luteoalba*, gråbrun ängsfingersvamp *C. umbrinella* NT, tennvaxskivling *Cuphophyllus atlanticus* EN, lila vaxskivling *C. flavipes* NT, musseronvaxskivling *C. fornicatus* NT, ögonvaxskivling *C. fuscescens* NT, vit vaxskivling *C. ochraceopallidus*, ängsvaxskivling *C. pratensis*, korpnopping *Entoloma corvinum* NT, stornopping *E. griseocyaneum* NT, ögonnopping *E. lividocyanulum* NT, grå vaxskivling *Gliophorus irrigatus*, broskvaxskivling *G. laetus*, rödgrön vaxskivling *G. perplexus*, kantarellvaxskivling *Hygrocybe cantharellus*, spröd vaxskivling *H. ceracea*,

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	5 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	--------------------------

gul vaxskivling *H. chlorophana*, blodvaxskivling *H. coccinea*, toppvaxskivling *H. conica*, slemvaxskivling *H. glutinipes*, småvaxskivling *H. insipida*, mönjevaxskivling *H. miniata*, bitter vaxskivling *H. mucronella*, mörk blodvaxskivling *H. phaeococcinea*, scharlakansvaxskivling *H. punicea* NT, luktvaxskivling *H. quieta*, honungsvaxskivling *H. reidii*, dadelvaxskivling *H. spadicea* VU, praktvaxskivling *H. splendidissima* NT, mörkfjällig vaxskivling *H. turunda*, hasselsopp *Leccinellum pseudoscabrum*, rodnande lutvaxskivling *Neohygrocybe ingrata* VU, lutvaxskivling *N. nitrata* NT, sepiavaxskivling *N. ovina* VU, ljus ängsfingersvamp *Ramariopsis subtilis* NT, knubbig hårjordtunga *Trichoglossum walteri* VU.

Vedsvampar

Kandelabersvamp *Artomyces pyxidatus* NT, bläcksvampen *Coprinopsis alnivora*, veckticka *Flavidoporia pulvinascens* NT, vågticka *Osteina undosa* VU, brödmärgsticka *Perenniporia medulla-panis* NT.

Kärlväxter

Blåsuga *Ajuga pyramidalis*, slättergubbe *Arnica montana* VU, ormrot *Bistorta vivipara*, darrgräs *Briza media*, skogsklocka *Campanula cervicaria* NT, hässleklocka *C. latifolia*, stor blåklocka *C. persicifolia*, liten blåklocka *C. rotundifolia*, brudborste *Cirsium heterophyllum*, klasefibbla *Crepis praemorsa* NT, fläcknycklar *Dactylorhiza maculata*, tibast *Daphne mezereum*, ask *Fraxinus excelsior* EN, fältgentiana *Gentianella campestris* EN, brudsporre *Gymnadenia conopsea*, slätterfibbla *Hypochaeris maculata* NT, sommarfibbla *Leontodon hispidus* NT, prästkrag *Leucanthemum vulgare*, vildlin *Linum catharticum*, stagg *Nardus stricta*, tvåblad *Neottia ovata*, granspira *Pedicularis sylvatica* NT, nattviol *Platanthera bifolia*, grönvit nattviol *P. chloranta*, jungfrulin *Polygala vulgaris*, höskallra *Rhinanthus angustifolius*, ängsskallra *Rh. minor*, svinrot *Scorzonera humilis* NT, brunklöver *Trifolium spadiceum* NT, smörboll *Trollius europaeus*, skogsalm *Ulmus glabra* CR.

Insekter

Ängsmetallvinge *Adscita statices* NT, guldsandbi *Andrena marginata* NT, svävflugedagsvärmare *Hemaris tityus* NT, silversmygare *Hesperia comma* NT, almsnabbvinge *Satyrrium w-album* NT, sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae* NT, mindre bastardsvärmare *Z. viciae* NT.

Fåglar

Mindre hackspett *Dryobates minor* NT, spillkråka *Dryocopus martius* NT, spurvuggla *Glaucidium passerinum*, göktyta *Jynx torquilla*, nötkråka *Nucifraga c. caryocatactes* NT, bivråk *Pernis apivorus*.

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	6 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	--------------------------

Övriga arter

Liten baronmossa *Anomodon longifolius*, fällmossa *Antitrichia curtipendula*, lönnlav *Bacidia rubella*, läderlappslav *Collema nigrescens* VU, barkkornlav *Lopadium disciforme*, bårdlav *Nephroma parile*, luddlav *N. resupinatum*, grynnig filtlav *Peltigera collina*, liten blekspik *Sclerophora peronella* VU, dvärgtufs *Scytinium teretiusculum*.

Kulturhistoria

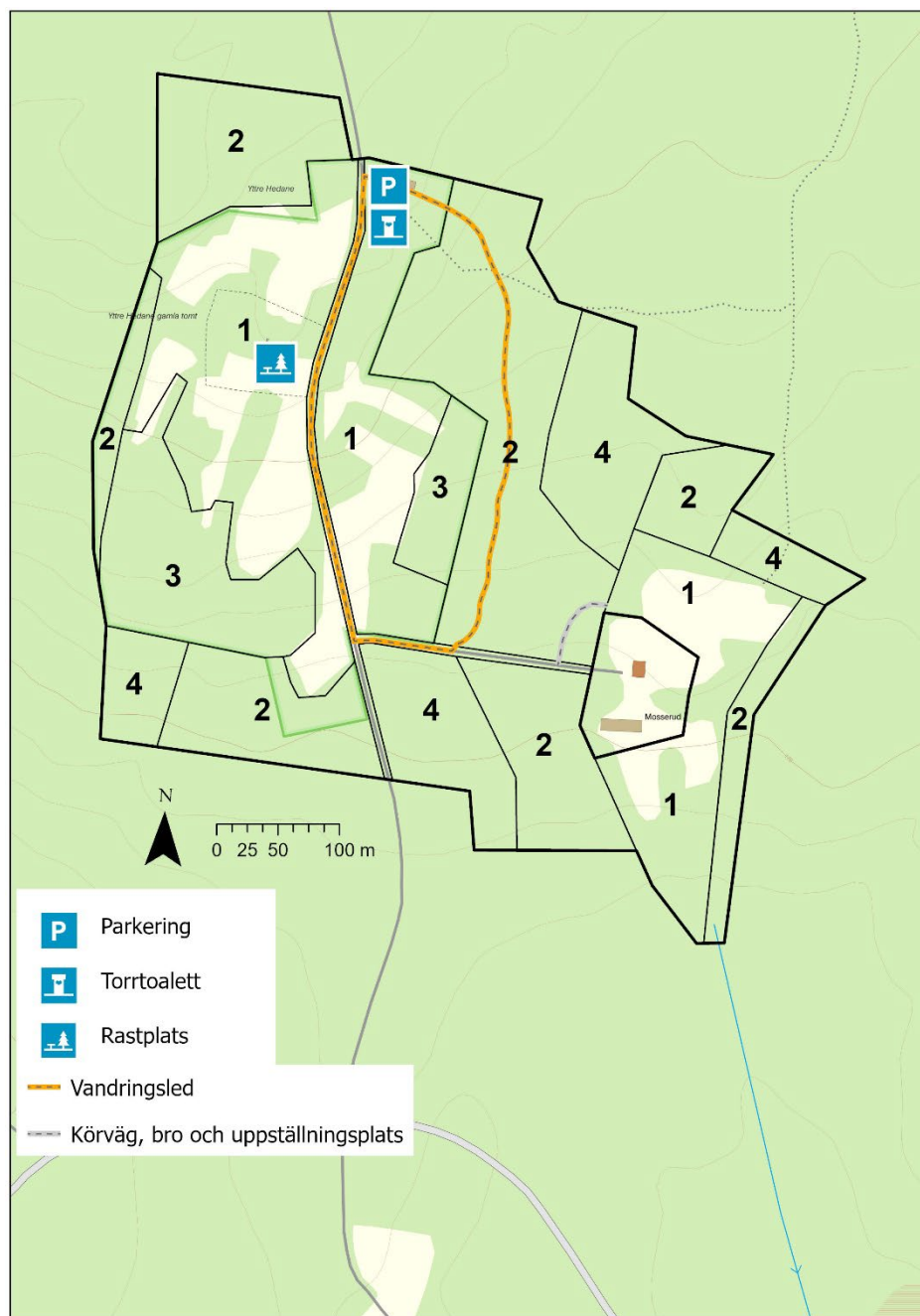
Bosättningen vid Yttre Hedane är belagd sedan 1580-talet och på häradskartorna från slutet av 1800-talet förefaller mycket av markerna som nu inkluderas i reservatet ha utgjorts av åker eller äng. I det gamla bondesamhället var lövängen av stor betydelse för att hålla kreaturen med vinterfoder. Numera anses lövängen ha mycket höga landskapseстетiska värden och det biologiska kulturarvet utgör de högsta naturvärdena på platsen. Det finns bara husgrunder kvar av de gamla gårdarna men de stora vårdträden av lind, alm och hästkastanj står fortfarande kvar. I norra delen finns ett kvarstående magasin som numera används som förråd av reservatsförvaltningen. Området är utpekad i det regionala kulturmiljöprogrammet *Ditt Värmland* och husgrunderna är skyddade som fornlämningar.

Friluftsliv

Området är mycket lättillgängligt eftersom en grusväg passerar genom reservatet och det finns en rastplats med stockbord. Vid parkeringsplatsen i norra delen finns även en torrtoalett. Under vår och sommar är det dock olämpligt att röra sig i terrängen då det försvårar slåttorn senare under sommaren.

Skötselområden

Reservatet har delats in i fyra skötselområden med utgångspunkt från den huvudsakliga naturtypen i området samt de åtgärder som ska genomföras inom skötselområdena. Bevarandemål och skötselåtgärder redovisas för respektive skötselområde och för samtliga områden gäller att invasiva främmande arter ska kunna tas bort vid behov. För att möjliggöra mulbete i hela reservatet under olika delar av säsongen, samt att förhindra markskador från böckande vildsvin stängslas hela reservatets yttre gräns och färister anläggs på vägarna vid reservatsgräns.



© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta över skötselområden och åtgärder för friluftsliv och skötsel inom Yttre Hedane naturreservat.

Skötselområde 1 Löväng 8,9 ha:

Ängsmarkerna vid gårdslämningen Yttre Hedane utgörs av en klassisk löväng som brukats i generationer genom årlig slåtter och ängarna inkluderar nu även tidigare åkermark som magrats ut. Floran hyser en stor artrikedom och många arter förekommer dessutom i stor mängd. Ängarna varierar från utpräglad torräng till frisk och fuktig mark och i synnerhet kring en bäck i nordvästra

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	8 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	--------------------------

delen finns en fuktäng med annorlunda flora. Vid Mosserud är ängarna mindre, men har lång kontinuitet och förutom en rik flora finns även en mycket art- och individrik funga av ängssvampar. En del av markerna, framför allt i den sydöstra delen av reservatet, har i dagsläget lägre värden och bör restaureras genom utglesning av angränsande skog. I ängsmarkerna växer gott om äldre lövträd, både hamlade och opåverkade, samt runt gårdslämningarna även fruktträd. Även vid Mosserud finns en mängd lövträd, inklusive några jätteträd och hamlade träd av flera arter. I den norra delen finns ett kvarstående magasin som används av reservatsförvaltningen och väster om vägen finns en källa med cementringar och en överbyggnad.

Bevarandemål

Ängarna ska vara väl hävdade genom slåtter med skärande eller klippande verktyg samt efterbete. Kärleväxtfloran ska vara artrik och domineras av hävdgynnade arter. Ohävdarter ska inte förekomma eller förekomma i mycket liten omfattning. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas vid hävdperiodens slut. Både hamlade och friväxande lövträd av många olika arter ska finnas, särskilt bland ädla lövträd, men även sälj och bärande träd ska finnas.

Åtgärder

Ängarna fagas under tidig vår varvid löv, kvistar och grenar städas bort eller eldas. Årlig slåtter sker med skärande eller klippande verktyg, företrädesvis under perioden 25 juli till 31 augusti. Höet ska ligga kvar på plats och torka tillräckligt länge för att fröna ska lossna och bidra till kommande års blomning, för att därefter avlägsnas. Mindre områden med senblommande örter kan undantas från slåtter för att tillgodose födobehovet hos pollen- och nektarätande insekter under sensommaren. Dessa områden bör vara blomrika men inte vara samma ytor två år i rad. Sly och ohävdarter bekämpas. Lövträd hamlas när det är lämpligt med tanke på deras tillväxt. Vid behov skyddas plantor av lövträd eller så planteras nya ädellövträd med lokalt ursprung. Efterbete kan ske och är gynnsamt för floran men inte nödvändigtvis för fungan, varför bete inte bör ske över hela ytan varje år. Detta gäller i synnerhet Mosserud som vissa år helt undantas från bete. Betet ska företrädesvis ske med nötdjur. I vissa delar av skötselområdet behövs restaureringsåtgärder som röjning av sly och ohävdsväxt, nedtagning av träd samt bränning av ängsmarken. I väntan på att antalet hålträd ska öka sätts fågelholkar för småfåglar upp i lämpliga

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	9 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	--------------------------

träd. Magasinet och källans överbyggnad underhålls vid behov, liksom den urkopplade elledningen söder om Mosserud.

Skötselområde 2 Trädklädd betesmark 9,6 ha:

Skötselområdet utgörs av varierade skogar som bär spår av att tidigare ha varit mer öppna. Vidkroniga lövträd och rester av en flora som gynnas av en mer öppen biotop förekommer spritt i stora delar. Skogspartiet mellan gårdarna Yttre Hedane och Mosserud präglas av stor variation i trädskiktet samt en tydlig påverkan av rikare berggrund. Här återfinns lövträd av många arter, inklusive mäktiga gamla ekar, almar och askar, samt ett yngre skikt dominerat av björk, asp och gran. Norr om Yttre Hedane gårdslämning finns ett parti med äldre asp och björk samt enstaka yviga granar och en yngre, kommande generation av ek. Även denna del har längre tillbaka nyttjats som slåtteräng. I den södra delen av reservatet växer i stället medelålders ek som gallrats fram samt tätt med lövsly och ung gran under dessa. Norr om Mosserud finns ett parti med hållmarker som domineras av tall och ek. Väster om Mosserud inkluderas ett parti yngre skog i skötselområdet, här finns främst gran och björk samt enstaka andra lövträd.

Bevarandemål

Områdena ska vara välhävddad och variationsrik trädklädd betesmark med god förekomst och kontinuitet av grova och solbelysta lövträd. Ädla lövträd av arterna ek, alm och ask ska finnas i alla åldrar men gamla träd ska finnas av alla olika arter. Döda träd och död ved ska finnas, både liggande och stående. Fältskiktet ska ha en påtaglig betesprägel med god förekomst av arter som gynnas av en gles skog med bete. Markblottor genom betesdjurens tramp är positivt för området.

Åtgärder

Med undantag för en mindre mängd gamla, grova granar avlägsnas all gran samt en stor del av yngre träd av andra arter för att skapa en gles, luckig skog. Äldre lövträd frihuggs stegvis och ädellövträd prioriteras framför andra arter, men det är även viktigt att bevara sälk och asp. Detta betyder att även äldre träd kan behöva avlägsnas eller bidra med död ved genom högstubbar. Ett mindre antal ädla lövträd kan veteraniseras genom exempelvis ringbarkning av en topp eller en grov gren, imitation av ett blixtnedslag eller liknande. Yngre träd kan behöva skyddas från bete genom mindre inhägnader.

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	10 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	---------------------------

Ädla lövträd av lokalt ursprung planteras i områden där de står glest. Döda träd lämnas utan åtgärd men om trädet fallit på ett olämpligt ställe kan ris och kvistar avlägsnas. Bryn med blommande buskar och bärande träd skapas mot lövängarna. Fagning och röjning av vedartad vegetation samt ohävdsarter utförs vid behov. Mulbete är av hög prioritet och bör helst ske under större delen av säsongen. Om bete inte kan lösas behöver området skötas för att efterlikna en betad skog med röjning och slåtter. I väntan på att antalet hålträd ökar sätts fågelholkar för stare, göktyta och småfåglar upp i lämpliga träd. En körväg och en bro över bäcken strax norr om Mosserud anläggs för att möjliggöra skötseln längre österut i reservatet.

Skötselområde 3 Lövnaturskog 2,6 ha:

Skogen inom detta skötselområde karakteriseras av en mångfald av olika lövträd, både ädla och mer allmänna som växer på tidigare öppna mark. Trädåldern är mycket varierad, från gamla, grova träd till de yngsta plantorna och skogen har en tämligen sluten karaktär. Hassel förekommer rikligt i mindre partier. Fältskiktet varierar från obefintligt till rikt på örter där ljuset når marken.

Bevarandemål

Skogen ska vara gammal naturskogsartad lövskog med en blandning av ädellövträd och andra lövträd. Skogen innehåller jätteträd och kontinuiteten av äldre ädellövträd är av särskild vikt. Död ved förekommer rikligt, både i form av stående och liggande träd, samt nedfallna grenar.

Åtgärder

Skogen bibehålls som ren lövskog genom att gran fälls eller ringbarkas och avlägsnas kontinuerligt vid behov. Ädellövträd gynnas och yngre träd av andra arter kan behöva avlägsnas eller ringbarkas. Om återväxten av ädla lövträd visar sig vara otillräcklig kan plantor behöva skyddas mot bete. Mulbete är annars gynnsamt i skötselområdet och bör ske årligen. I väntan på att antalet hålträd ökar sätts fågelholkar för kattuggla, skogsduva och småfåglar upp i lämpliga träd.

Skötselområde 4 Lövrik granskog 3,5 ha:

Flera områden utgörs av äldre, naturskogsartad granskog med stort lövinslag, främst av asp och björk men även enstaka ek. I vissa delar har granen imponerande dimensioner och aspen är högvuxen.

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	11 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	---------------------------

Skogarna är huvudsakligen slutna men mindre gläntor förekommer. Ett par mindre områden med yngre skog ingår i skötselområdet. I den slutna skogen växer tämligen lite örter och bottenskiktet utgörs främst av mossor.

Bevarandemål

Skogen ska vara naturskogsartad blandskog med stor variation i trädålder och trädslag. Gran är det dominerande trädslaget men lövträd av olika arter samt tall utgör betydande inslag. Viktiga strukturer är rikligt med grov, död ved samt död ved i olika stadier av nedbrytning.

Åtgärder

Skogen utvecklas huvudsakligen fritt genom intern dynamik men med försiktig röjning, fällning eller ringbarkning av yngre gran och i mindre utsträckning andra trädslag. Detta för att skapa luckor som gynnar lövträd. Mulbete är positivt för området.

Skötselområde 5 (hela reservatet) Friluftsliv

Yttre Hedane naturreservat är en mycket vacker plats, med gamla lövträd samt en mycket rik och frodig ängsflora. Platsen har en lång historia och höga värden för både natur- och kulturvården, vilket gör den pedagogiskt intressant. I dagsläget finns en parkering med informationstavla och en toalett i norra delen samt ett rastbord vid en av gårdslämningarna. Det är även möjligt att vandra längs grusvägen och i terrängen, men det senare är olämpligt under vår och sommar eftersom det kan försvåra slåttern. Stängsel som begränsar djurens bete kan även medföra sämre tillgänglighet för besökare.

Bevarandemål

Naturreservatet ska vara lätt att ta sig till och parkering ska finnas för minst tre bilar. Toalett och rastplats ska finnas. Informationen på informationstavlorna ska förklara områdets historia samt vilka naturvärden som reservatet avser att skydda och sköta. En vandringsled går från parkeringen genom området mellan gårdarna Yttre Hedane och Mosserud för att återvända längs grusvägen.

Åtgärder

Befintlig parkeringsplats, torrtoalett och rastplatser underhålls. Tavlor med information kompletteras med värden i den nya delen av

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	12 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	---------------------------

reservatet och placeras på fler platser. En vandringsled anläggs från parkeringen genom skogsområdet öster om Yttre Hedane och markeras på grusvägen tillbaka till parkeringen. En skylt om att obehörig motorfordonstrafik är förbjuden på vägen till Mosserud sätts upp i korsningen.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Skötselområde
Istandsättning av reservatet		
Markering av reservatsgräns	1	
Anläggning och underhåll av körväg och bro vid Mosserud	1	2
Naturvård		
Stängsling av hela reservatet	1	
Fagning, slåtter, hamling av lövträd och efterbete på lövängarna	1	1
Skötsel i trädklädd betesmark och lövnaturskog	1	2, 3
Skötsel i lövrik granskog	2	4
Bete i trädklädd betesmark, lövnaturskog och lövrik granskog	1	2, 3, 4
Restaurering av löväng och trädklädd betesmark	Vid behov	1, 2, 3
Åtgärder för återställande av vildsvinsskador	Vid behov	Hela reservatet
Veteranisering av ädla lövträd	2	2
Anläggningar för friluftslivet		
Anläggning av vandringsled och uppsättning av informationsskyltar	2	5
Underhåll av parkeringsplats, torrtoalett och rastplats	Vid behov	5
Underhåll av magasin och brunnöverbyggnad	Vid behov	1
Uppsättning av skylt om endast behörig trafik	1	5

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur.

Länsstyrelsen Värmland	Skötselplan 2024-12-02	13 (13) 511-10111-2021
------------------------	---------------------------	---------------------------

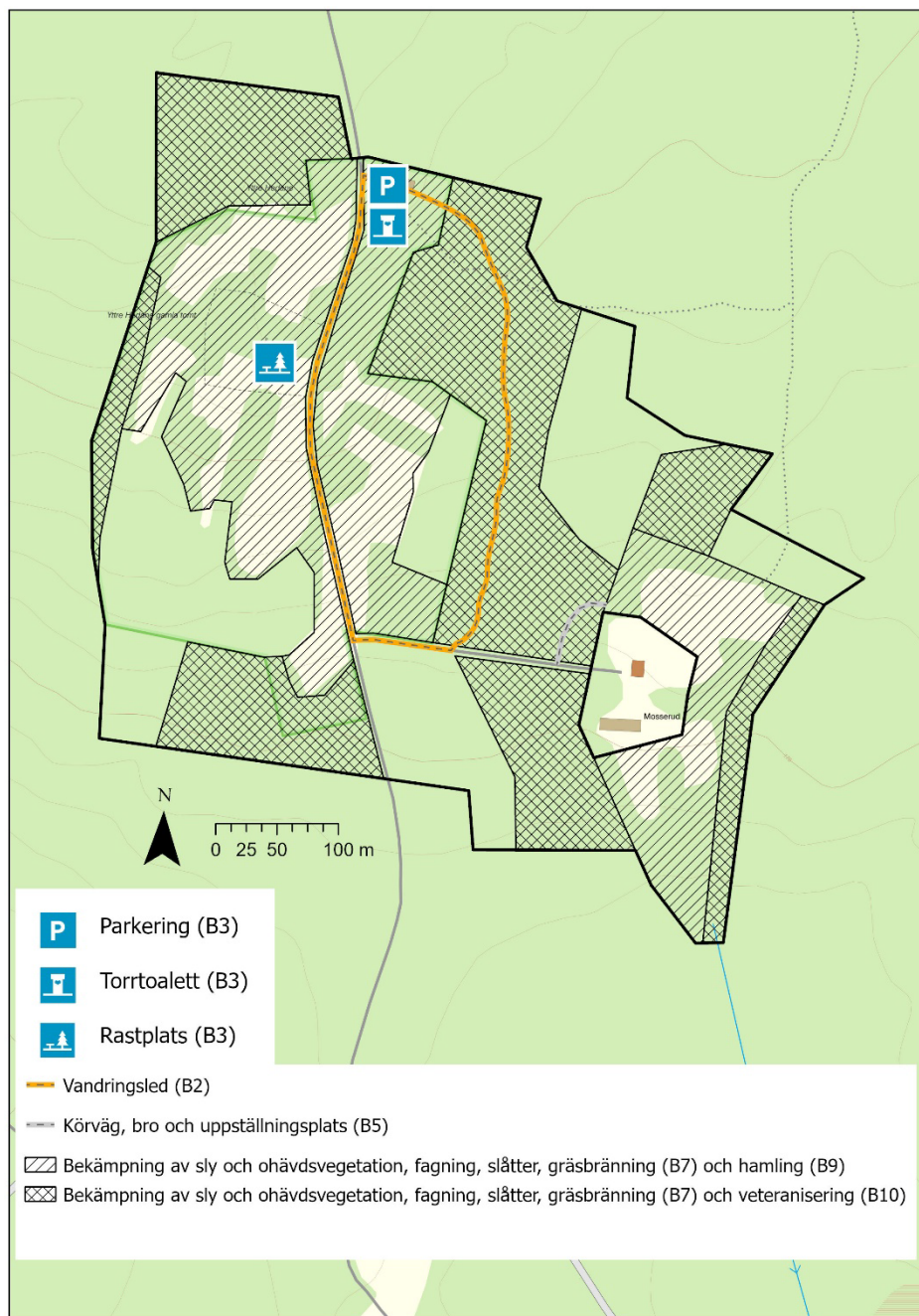
Uppföljning av skötselåtgärder

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp. Redovisning av genomförd åtgärd ska ange vad som gjorts i vilket område och tidsåtgången.

Genomförd dokumentation

Länsstyrelsen i Värmlands län. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610129 Yttre Hedane.

Inventeringar av både länsstyrelsen och ideell naturvård.



Karta över B-föreskrifter inom Yttre Hedane naturreservat.

Överklagandehänvisning

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Värmland antingen via e-post; varmland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, varmland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 70 00.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post.

Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.